

Rīgā, 2021. gada 16. jūlijā
Nr. 3.4./2021-31

**Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja
Priekšniekam Jēkabam Straumem**
knab@knab.gov.lv

Atzinums par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2021. – 2024. gadam

Biedrība “Sabiedrība par atklātību – Delna” (turpmāk – Delna) 2021. gada 23. aprīlī sniedza savus priekšlikumus par Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk - KNAB) izstrādāto “Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2021. - 2023. gadam” projektu, redzam, ka tie ir ņemti vērā daļēji vai pilnībā un ir arī sniegts argumentēts pamatojums, kāpēc atsevišķi priekšlikumi plāna “Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2021. -2024. gadam” projektā (turpmāk - Plāns) iekļauti nav.

Delna atzinīgi novērtē KNAB darbu pie šī Plāna izstrādes un tai sniegto iespēju piedalīties tiešsaistes sanāsmēs, kurās ar iesaistītajām pusēm pārrunājām sabiedrības iebildumus un priekšlikumus un pašreizējo ar korupcijas apkarošanu saistīto problemātiku. Apskatot priekšlikumus, vairākos rīcības virzienos secinām, ka:

Rīcības virziens. IKNL normu pilnveide, skaidrošana, piemērošana un personu loka, uz kuru attiecināmi preventīvie pretkorupcijas pasākumi, pārskatīšana.

Delna atzinīgi vērtē, ka Plānā ir iekļauts pētījums par likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” trūkumiem, nepilnībām un iespējamiem risinājumiem. Arī pašreizējā situācija rāda, ka ir nepieciešams veikt uzlabojumus interešu konflikta pārvaldībā, tajā skaitā saistība ar amatpersonu deklarācijām.

Rīcības virziens. Publiskās pārvaldes cilvēkresursu vadības uzlabošana, veicinot ētiskumu un mazinot korupciju un interešu konflikta riskus.

Novērtējam, ka Plāns pievērš uzmanību pasākumiem, kas stiprina interešu konflikta novēršanu ar augstu korupcijas risku saistītās jomās, tajā skaitā pievēršas preventīviem pasākumiem attiecībā uz augstskolu studentiem, augsta līmeņa amatpersonu atklātībai un ētikas jautājumiem, kā arī sabiedrības uzticēšanās veicināšanai. Jau līdz šim Latvijā ir panākts būtisks progress datu atvēršanā un Delna vēlas turpināt iesākto, īpaši pievēršoties, politiskās integritātes jomai un strādāt pie tā, ka arvien vairāk informācijas sabiedrībai ir pieejama viegli lietojamā formātā. Attiecīgi būtu nepieciešams arī, piemēram, izskatīt jautājumu par KNAB iespējām padarīt lietotājam draudzīgu politisko partiju finansējuma datubāzi un sasaitēt to ar viegli pieejamu informāciju par politisku partiju apvienību sastāvā ietilpstošām politiskajām partijām. Lai arī *Open Government Partnership*

ir iekļautas arī aktivitātes atvērto datu formāta lietošanai, šis ir jautājums, ko nevajadzētu ignorēt arī katras atsevišķās iestādes plānošanas dokumentos.

Rīcības virziens. Korupcijas novēršanas pasākumu ieviešana privātajā sektorā.

Atzinīgi vērtējam, ka Plānā uzmanība pievērsta arī privātajam sektoram. Ar privāto sektoru saistīto problēmu aktualizēšana ir ļoti vēlama un varētu veicināt biznesa integritāti, kas ir arī viens no vajajiem punktiem Latvijas Korupcijas uztveres indeksā (2020. gada dati).

Rīcības virziens. Personu un grupu, kas nepārstāv valsts sektoru, iesaistīšana korupcijas novēršanā un sabiedrības neiecietības pret korupciju un tās radītajiem draudiem veicināšana.

Ņemts vērā Delnas ieteikums plānot sabiedriskās domas aptauju reizi gadā, lai dati būtu analizējami regulāri un detalizēti. Tāpat atzinīgi būtu vērtējama biedrības “Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS” priekšlikuma iekļaušana Plānā, pievēršoties jautājumam par institūciju, kas būtu atbildīga par informācijas atklātības nodrošināšanas uzraudzību.

Rīcības virziens. Trauksmes cēlēju aizsardzības pilnveidošana un sabiedrības informēšana par ziņošanas iespējamām konstatēto likumpārkāpumu gadījumos.

Novērtējam KNAB iesaisti trauksmes cēlēju sistēmas pilnveidošanā, atbalstot ieceri tajā iekļaut finansiālo un psiholoģisko atbalstu. Delna aktīvi iesaistās trauksmes cēlēju sistēmas pilnveidošanā un atbildīgā trauksmes cēlēju izglītošanā un uzskata, ka nākamajos gados ir jāturpina iesāktais darbs un jāveicina uzticība trauksmes celšanas sistēmai.

Rīcības virziens. Efektīvu, proporcionālu un atturošu administratīvo vai kriminālo sodu par izdarītajiem pārkāpumiem noteikšana

Lai arī Delnas priekšlikums par vienotu, standarta informācijas publiskošanas formātu atvērto datu formātā, kurā publicēt informāciju par sodītajām valsts amatpersonām, netika ņemts vērā, Delna turpina uzsvērt, ka skaidrojoša darba nozīmi sabiedrībā par ar korupciju saistītu izmeklēšanas lietu virzību (ciktāl to atļauj izmeklēšanas specifika), kas veicinātu sabiedrības ticību taisnīgai izmeklēšanai.

Rīcības virziens. Politisko organizāciju finansēšanas atklātuma nodrošināšana un naudas lomas politikā mazināšana

Delna atzinīgi vērtē to, ka rasta iespēja iekļaut daļu tās priekšlikumu, tomēr piesardzīgi vērtē KNAB nostāju attiecībā uz izpratnes par korupcijas novēršanu veicināšanu politisko partiju biedru vidū. Argumentācija, ka "...Latvijas normatīvo aktu ietvars ir politisko organizāciju “ceļvedis” to tiesiskas un godprātīgas darbības īstenošanā..." pēc analogijas liek uzdot jautājumus par to, vai KNAB tādā gadījumā nesaredz savu aktīvu lomu arī sabiedrības izpratnes veicināšanā kopumā. Tomēr Delna atzinīgi vērtē KNAB gatavību atbalstīt NVO sektora centienus arī šajā virzienā.

KNAB nav ņēmis vērā Delnas priekšlikumu un nesaskata leģitīmu mērķi vēlēšanu procesu regulējošo normatīvo aktu papildināšanai ar prasību saraksta iesniedzējam iekļaut informāciju par kandidātu dalību politiskās partijās. Argumentācija par to, ka partijas vadošo personu lēmumiem varētu nebūt saistības ar pārējiem biedriem, un tāpēc šādas informācijas atklāšana varētu radīt partijas biedriem nepelnītus reputācijas riskus ir vērtējama kā savāda un acīmredzot būtu pelnījusi plašāku diskusiju. Tāpat Delna cer, ka, lai gan Plānā šis punkts netiek iekļauts, pēc plašākas diskusijas Latvijas sabiedrībā attiecīgos grozījumus vēlēšanu regulējumā nākotnē tomēr būs iespējams veikt, nosakot politiskām organizācijām par pienākumu, iesniedzot vēlēšanu sarakstus, identificēt kandidātu politisko piederību.

Delna novērtē, ka KNAB Plāns sniedz visaptverošu priekšstatu par ar korupciju saistītajām problēmām un norāda uz izpildāmiem rezultātiem. Turklāt paplašina jau esošo darbības jomu, aptverot arī privāto sektoru un darbu ar augstskolu studentiem. Augsti novērtējam arī apņemšanos izvērtēt pastāvošās sabiedrības līdzdalības formas sadarbībai ar KNAB, šāds izvērtējums varētu sekmēt sabiedrības iesaisti pretkorupcijas darbā, mazināt sabiedrības toleranci pret korupciju un veicināt pilsonisko aktīvismu un godprātību.

Delnas ieskatā būtu jāpievērš pienācīga uzmanība arī Plāna ieviešanas progresam un starposma izvērtējumam, iesaistot ne vien galvenās institūcijas, kas nodarbojas ar korupcijas novēršanu un apkarošanu, bet arī sabiedrību, līdzīgi kā tas notika šī Plāna sabiedriskās apspriešanas laikā. Delna atzinīgi vērtē KNAB darbu pie šī Plāna izstrādes un aņemas piedalīties tālākā darbā savas kompetences robežās.

Ar cieņu

Biedrības "Sabiedrība par atklātību – Delna" direktores p.i.
Agnija Birule

Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.